

Verslag Biodiversiteit en voedsel in provincies,

door Greet Goverde (Platform Aarde Boer Consument, www.aardeboerconsument.nl)

Voorwoord van Greet, als terzijde: Landbouw zou niet onderworpen moeten zijn aan de 'vrije' markt. Dat is niet het onderwerp van deze workshop, maar stelt wel een kader. In plaats van de wedloop naar de laagste prijzen op de wereldmarkt zou regulering van de markt binnen een bepaalde bandbreedte moeten plaatsvinden, waardoor voldoende duurzaam voedsel geproduceerd zou kunnen worden tegen een goede prijs voor de boer. Zo zou de transitie 'van bovenaf' geregeld kunnen worden. Zover is het jammer genoeg nog niet.

- De biodiversiteit is achteruit gegaan zoals we allen weten. Er is ook een relatie tussen landbouw en het klimaat. In het boek Drawdown, sept. 2017, laat auteur Paul Hawken de 100 meest effectieve maatregelen zien om de opwarming van de aarde te stoppen en een trend naar beneden in te zetten. In de eerste 25 'oplossingen' zitten er 15 die met voedsel en landbouw te maken hebben! Dus die voedsel- en landbouw transitie is heel urgent. (zie www.drawdown.org En een artikel daarover: <http://www.p-plus.nl/resources/articlefiles/HawkenDrawdown.pdf>)
- Bijna 30% van de grond in Nederland is in bezit van overheden, van de landelijke overheid maar ook van provincies, gemeentes, waterschappen etc. Provincie en gemeentes: stimuleer dus natuurinclusieve landbouw, korte ketens en voedselbossen. Greet had deze 3 ontwikkelingen genomen als criteria voor haar overzicht van de mate waarin provincies de voedsel- en landbouwtransitie stimuleren. (Zie <https://www.aardeboerconsument.nl/speelt-jouwprovincie-een-actieve-rol-in-de-voedseltransitie>) Brabant springt eruit als provincie die goed bezig is. Greet lichtte de Brabantse aanpak toe aan de hand van een power point presentatie, vooral w.b. natuurinclusieve landbouw. Leer dus van andere provincies, hun ambities, hun plannen.
- Wat betreft voedselbossen: Wouter van Eck, aanwezig in de zaal, vertelt dat in 6 jaar tijd zijn voedselbos Ketelbroek een even grote biodiversiteit kent als het natuurgebied de Bruuk, dat er 600 meter vandaag ligt. Dit tot verrassing van de studenten van Hall Larenstein, die dit onderzochten. Daarnaast is het voedselbos ook prima bestand tegen hoosbuien. Dankzij Wouter van Eck's inspanning worden voedselbossen nu als een vorm van landbouw beschouwd door de overheid. (Green Deal Voedselbossen) Men komt dus voor een subsidie in aanmerking, net als gewone boeren. Die stelt niet veel voor (€120 per ha per jaar), maar het gaat hem om het principe.
- Burgers: let goed op! Rond 2021 moet elke gemeente en provincie zelf een omgevingsvergunning maken. Deze moet 21 bestaande overheidsregelingen (inclusief bestemmingsplannen) gaan vervangen. Wat eens is vastgelegd, geldt voor jaren. Zit er bovenop!

Discussie:

- Een voedselbos is zeker een vorm van landbouw. Maar net als met gangbare landbouw word je er in NL niet rijk mee. Bovendien: ongeveer de helft van het Nederlandse areaal is gras en maïs, veevoer dus. Is dat voedsel? Een voedselbos heeft een nog niet productieve periode van circa 6 jaar. Wouter heeft nu, na 9 jaar, al meer opbrengst dan zijn buurman, die Engels raagrass verbouwt. Netto houdt zijn buurman daar jaarlijks slechts €350 per ha. aan over.
- Natuurinclusieve landbouw is een vrij zacht begrip. Iedereen kan het wel van toepassing achten op zijn bedrijfsvoering, is het zoiets als 'duurzaam'? Greet laat zien dat in Brabant criteria zijn gedefinieerd: boeren die een certificaat hebben, (voor vogelbeheer, een SKAL certificaat etc.) kunnen tegen een lagere prijs pachten of komen eerder in aanmerking voor grond. Je verdient minder met 'natuurinclusieve landbouw', maar Brabant begeleidt boeren naar de 'parallele' (= korte) keten, en gaat gesprekken aan met Jumbo.
- Burgers vraag de gemeente om ecologisch te maaien. Daarvoor moeten ze morrelen aan de aanbestedingsregels die eigenlijk mikken op de laagste prijs. Gun de leveranciers van de dienst ook wat tijd om zich aan te passen. Burgers laat van je horen!